Procesvoorstel Strategisch Accommodatiebeleid Gemeente Beekdaelen

Jan 2023

www.beekdaelen.nl

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De maatschappelijke accommodaties vormen een spil in het sociaal welzijn en vitaal houden van onze inwoners in Beekdaelen. Ontwikkelingen rondom teruglopende ledenaantallen, afnemende participatie in sport & cultuur, toenemende exploitatiekosten en de verduurzamingsopgave voorziet de gemeente Beekdaelen met een belangrijke opdracht: het creëren van actueel en toekomstbestendig strategisch accommodatiebeleid

De gemeente Beekdaelen is er voor al haar inwoners om te werken aan een leefbare en gezonde leefomgeving. Het procesvoorstel vormt samen met het inventarisatierapport het vertrekpunt voor het strategisch accommodatiebeleid. Dit document beschrijft de context, richting en het traject om te komen tot een definitieve nota. Naast de reeds verzamelde data voor het inventarisatierapport zal er in 2023 eveneens in de dorpskernen informatie worden opgehaald. Middels de opgehaalde informatie worden profielschetsen van de Beekdaelense kernen gecreëerd die leiden tot een richtinggevende blik vanuit diverse kaders. Uiteindelijk kan na vaststelling van de nota strategisch accommodatiebeleid, onze visie op actueel en toekomstbestendig accommodatiebeleid, een uitvoeringsprogramma geschreven worden.

1.2 Doel

Door het opstellen van de nota strategisch accommodatiebeleid tracht de gemeente Beekdaelen beleid te maken omtrent het doelmatig huisvesten van activiteiten op die gebieden waar zij verantwoordelijkheid voor draagt: van sport, cultuur, zorg en welzijn tot onderwijs. De nota dient aan te sluiten op de huidige en toekomstige vraag van alle inwoners in onze gemeente. Het (culturele) verenigingsleven en (on)georganiseerd sporten speelt hierbij een belangrijke rol.

De accommodatienota dient bovendien voor de realisatie van een duidelijke rol- en taakverdeling tussen de gemeente, inwoners en haar stakeholders, waarbij er idealiter prikkels ontstaan om actief te participeren in de realisatie, het beheer en de exploitatie van het maatschappelijk vastgoed.

Een veranderende samenleving zorgt voor variërende behoeftes en dwingt zowel de gemeente als haar inwoners verantwoordelijkheid te nemen, zeer zeker in een opmerkelijk tijdsgewricht sinds het ontstaan van Beekdaelen. Hierbij dient de gemeente haar maatschappelijk vastgoed als middel zodanig in te richten dat er sprake is van een toekomstbestendige leefomgeving met als doel: huidige en toekomstige generaties, zowel georganiseerd als niet-georganiseerd, te voorzien van een divers, toereikend en passend activiteitenaanbod gebruikmakend van duurzame accommodaties.

1.3 Leeswijzer

Het procesvoorstel start met een korte toelichting over de aanleiding van het strategisch accommodatiebeleid en het doel van de uiteindelijke nota. Hoofdstuk 2 beschrijft maatschappelijke trends en ontwikkelingen, ook toepasbaar in Beekdaelen, die het belang van strategisch accommodatiebeleid onderstrepen. Vervolgens geeft hoofdstuk 3 een indruk van Beekdaelen en haar huidige accommodaties en activiteitenaanbod. Tot slot volgt in hoofdstuk 4 het stappenplan om te komen tot de nota strategisch accommodatiebeleid.

2. Maatschappelijke trends en ontwikkelingen

De samenleving verandert en onze dorpskernen vormen daarin geen uitzondering. Het verenigingsgevoel, de essentie van onze verschillende kernen, vertoont gemeentebreed tekenen van verval. Ontwikkelingen als individualisering, vergrijzing en ongeorganiseerd sporten hebben invloed op de leefbaarheid van onze kernen. Dit zorgt ook voor een veranderende vraag en behoefte naar accommodaties. Dit hoofdstuk staat stil bij de meest actuele maatschappelijke trends en ontwikkelingen op landelijk en gemeentelijk niveau, die verder zijn uitgediept in het inventarisatierapport.

Individualisering

Onder andere technologische ontwikkelingen en globalisering zorgen voor minder afhankelijkheid van een ander of groepen. In Beekdaelen is deze ontwikkeling ook waarneembaar: liefst 44,2% van de verenigingen, grootverbruikers van onze accommodaties, kampen met een (ernstige) terugloop van leden en zien ongeorganiseerde activiteiten toenemen.

Vergrijzing

Sinds 1950 is de gemiddelde leeftijd in Nederland verschoven van 30,8 naar 38,6 jaar en behoort 25% van Nederland tot de groep 55-plussers. Voor deze groep is bedieningsgemak, service en bezit haast vanzelfsprekend. Voor jongeren daarentegen is het feitelijk eigendom van zaken en goederen steeds minder belangrijk: zij leven in een consumptiemaatschappij.

Grensvervaging

Waar de generaties Babyboomers en X vaak enorm gehecht zijn aan hun eigen dorpskernen, zijn generatie Y en Z, mede door de digitalisering en vergrote mobiliteit, veelal deel van activiteiten en verenigingen buiten eigen kern. Hetgeen de vraag opwerpt: welke activiteiten/verenigingen dienen lokaal en welke regionaal gefaciliteerd te worden?

Duurzaamheid

Duurzaamheid en energiebesparing zijn niet langer thema's voor de volgende generatie, maar inmiddels dagelijkse kost voor individuen, verenigingen en organisaties. In Beekdaelen is het doorlopen van de duurzaamheidsopgave een must en hierdoor zullen er strategische beslissingen gemaakt moeten worden waar investeringen gedaan worden.

3. Beekdaelen in beeld

3.1 Ontwikkeling bevolking

Ondanks een toename van het landelijk aantal inwoners, stelt het Centraal Bureau voor de Statistiek dat met name kleinere gemeenten aan de randen van het land, waartoe gemeente Beekdaelen behoort, de komende jaren te maken krijgen met een bevolkingskrimp. Het CBS verwacht dat in 2035 het inwoneraantal in Beekdaelen gedaald is met 6.9%.

Deze ontwikkeling is onder andere gevolg van de grensvervaging die op de voorgaande pagina is toegelicht. Jongeren in Nederland trekken veelal naar steden voor studie- of werkopportuniteiten. Op provinciaal niveau prognosticeert CBS echter dat de leeftijdscategorie tussen 0 en 20 jaar in Limburg tussen 2025 en 2050 fors zal groeien. In 2025 wonen er 195.600 jongeren/kinderen in Limburg. In 2050 zullen dat er 211.300 zijn, aldus het CBS.

Waar de leeftijdscategorie 65 jaar of ouder in 2050 (298.800) redelijk stabiel blijft ten opzichte van 2025 (292.400), zit de voornaamste afname in de leeftijdscategorie 20 tot 65 jaar, waarbij CBS schat dat er 570.400 inwoners uit deze groep zijn in 2050, ten opzichte van 634.900 in 2025.

De invloed van migratie is in bovenstaande statistiek niet meegenomen.

Bevolkingsgroei tussen 2021 en 2035 (prognose)

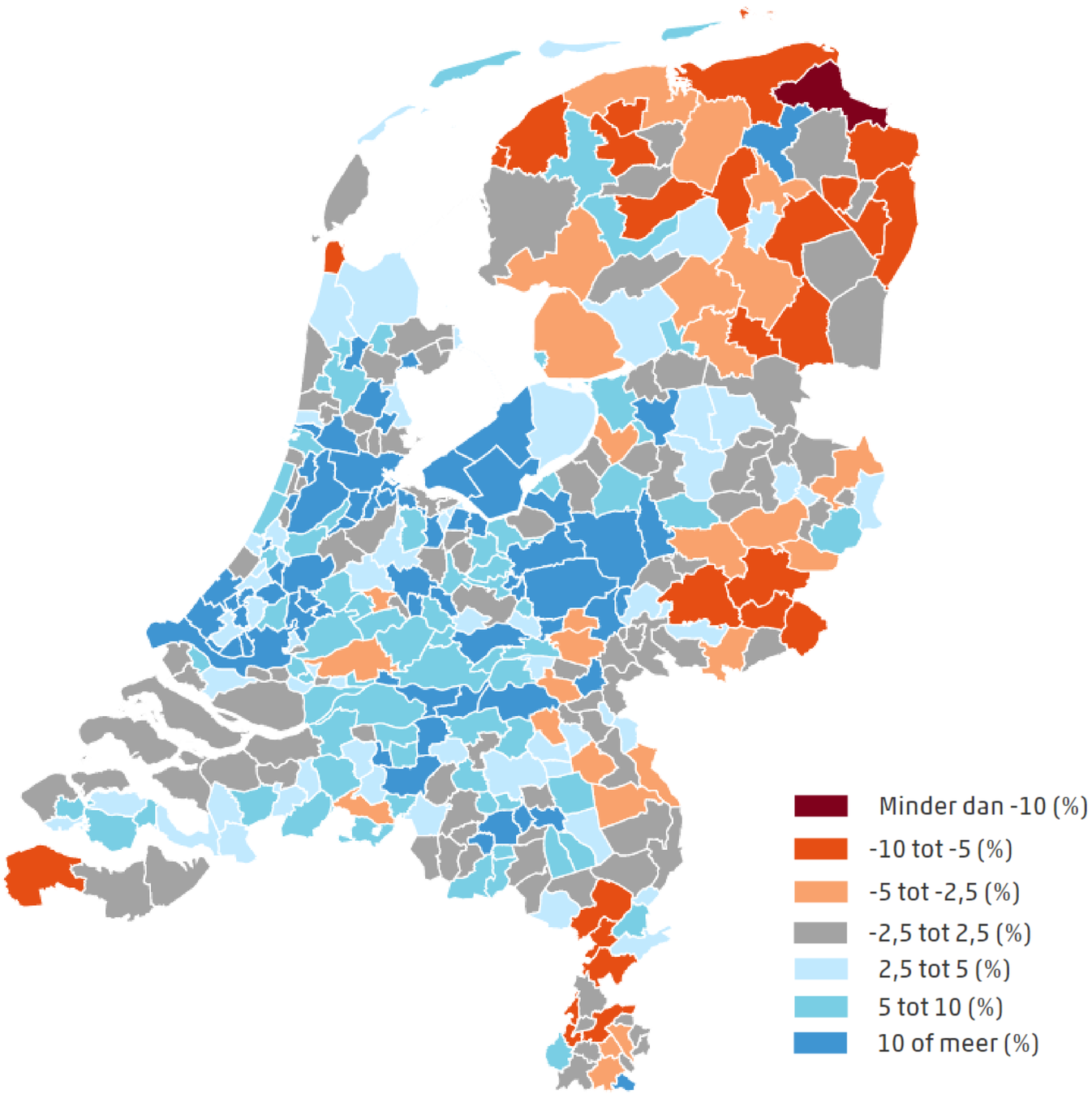

3. Beekdaelen in beeld

3.2 Maatschappelijke accommodaties

De (maatschappelijke) accommodaties faciliteren inwoners in Beekdaelen bij hun activiteiten. Momenteel heeft Beekdaelen verspreid over de vijftien dorpskernen met 63 accommodaties een directe relatie. Hieronder vindt u een uiteenzetting van de accommodaties in Beekdaelen met een maatschappelijke functie.

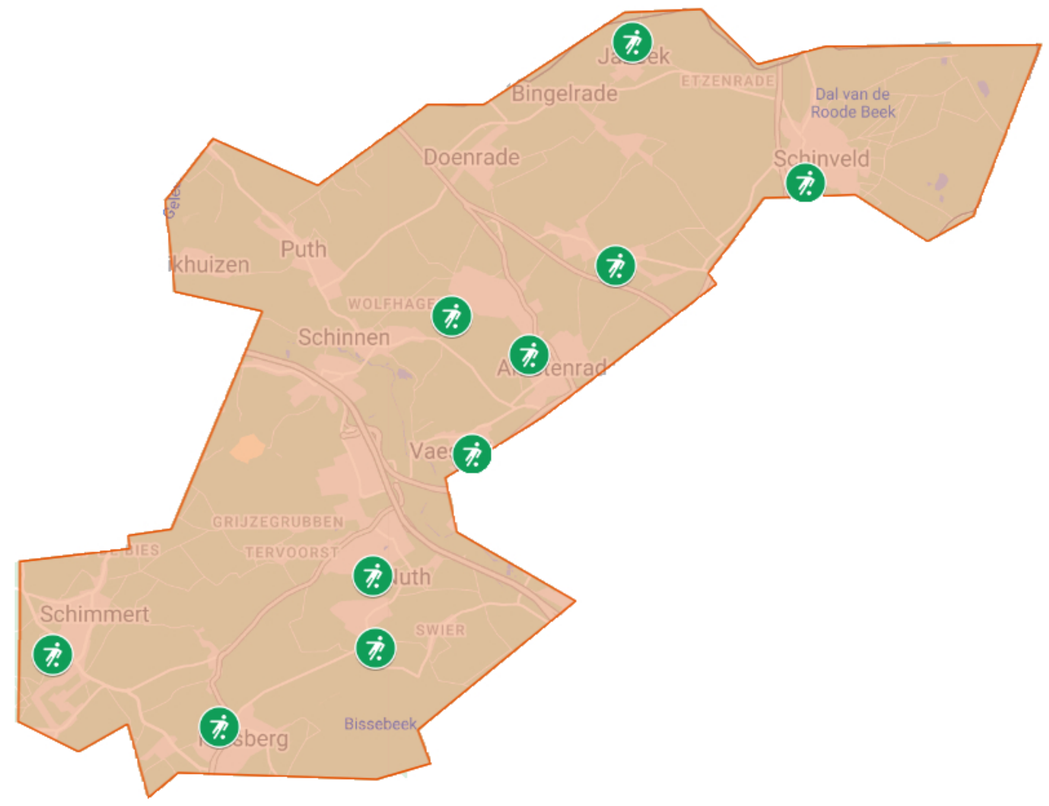

Buitensport

In gemeente Beekdaelen zijn diverse buitensportaccommodaties. Zo huisvest Beekdaelen één hockeyclub en tien voetbalverenigingen, met in totaal 16 kunstgrasvelden en 6 natuurgrasvelden.

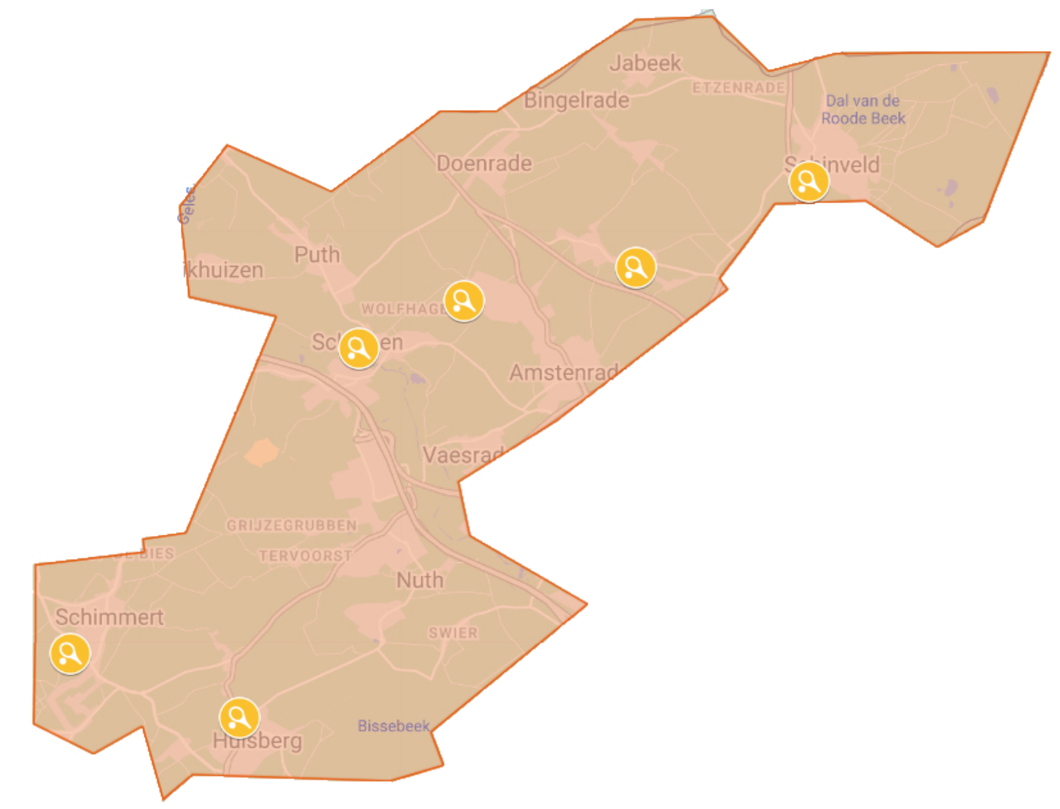

Verder zijn er in Beekdaelen zes tennisverenigingen, waarbij TPV de Dassenburcht sinds de fusie en de realisatie van twee padelbanen haar ledenaantal explosief zag stijgen. In totaliteit zijn er 32 buitenbanen, twee padelbanen, twee binnenbanen en twee minibanen in Beekdaelen. Momenteel vindt er onderzoek plaats naar de tennissport in Beekdaelen, omdat de vraag rijst in hoeverre het huidig aanbod toereikend is.

Binnensport

Beekdaelen beschikt over een ruim aanbod wat betreft binnensportaccommodaties. Zo zijn er twee sportzalen, elf sport- en gymzalen en één turnhal. Hiermee beschikken alle basisscholen in Beekdaelen over een binnensportaccommodatie in de buurt.

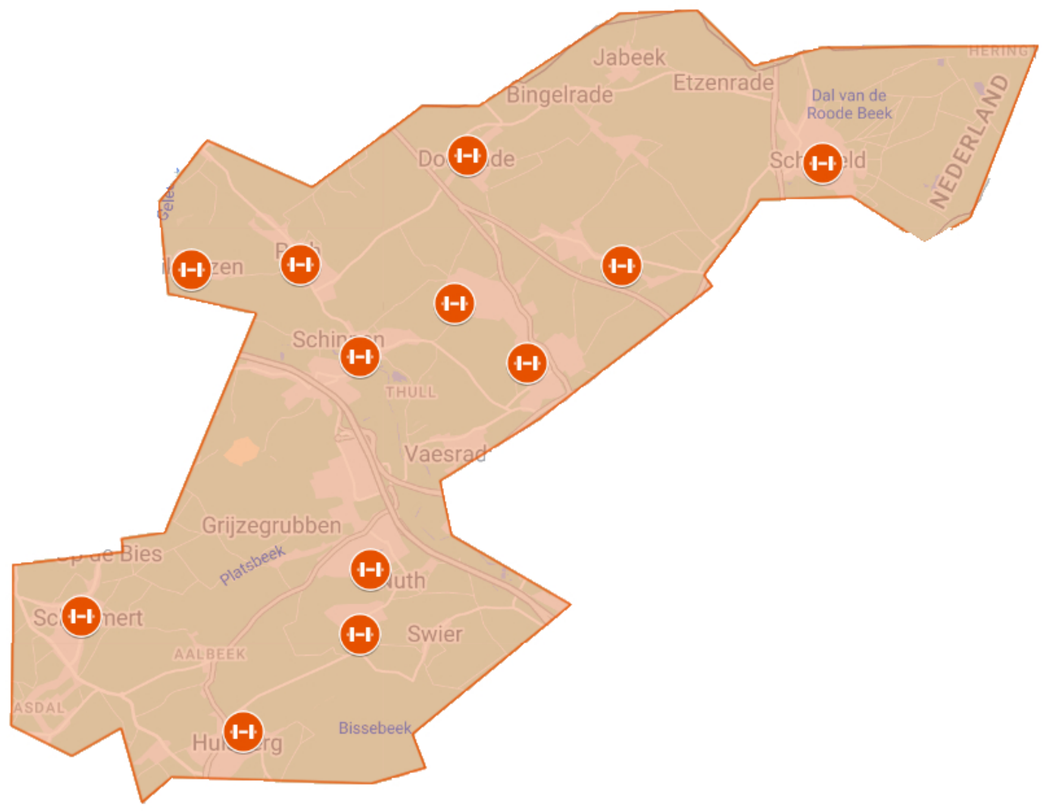

Kanttekening die geplaatst dient te worden is de bezetting van deze binnensportaccommodaties. Een aantal van deze accommodaties worden nauwelijks gebruikt en dit komt de kwaliteit van de accommodatie niet ten goede. Gelet op de beperkte bezetting en kwaliteit van deze accommodaties en er geen exponentiële groei verwacht wordt met betrekking tot het aantal leerlingen in Beekdaelen,

3. Beekdaelen in beeld

rijst de vraag in hoeverre het huidige aantal binnensportaccommodaties in stand gehouden moet en kan worden.

Gemeenschapshuizen
Gemeente Beekdaelen vergrijst, hetgeen het belang van een ontmoetingsplek voor ouderen onderstreept. Waar jongeren zich steeds vaker treffen in commercieel verband, op sportaccommodaties of elders, doen ouderen dit traditiegetrouw veelal in gemeenschapshuizen of hoeskamers. Gemeente Beekdaelen telt 19 gemeenschapshuizen, waarvan een deel in gemeentelijk eigendom.

Zoals reeds toegelicht in het inventarisatierapport variëren de structuren wat betreft eigendom, beheer, onderhoud en exploitatie enorm. Succesvolle exploitaties van gemeenschapshuizen hebben in ieder geval één ding gemeen: inkomsten vanuit de commerciële sector. Denk hierbij aan horeca of dagbesteding.

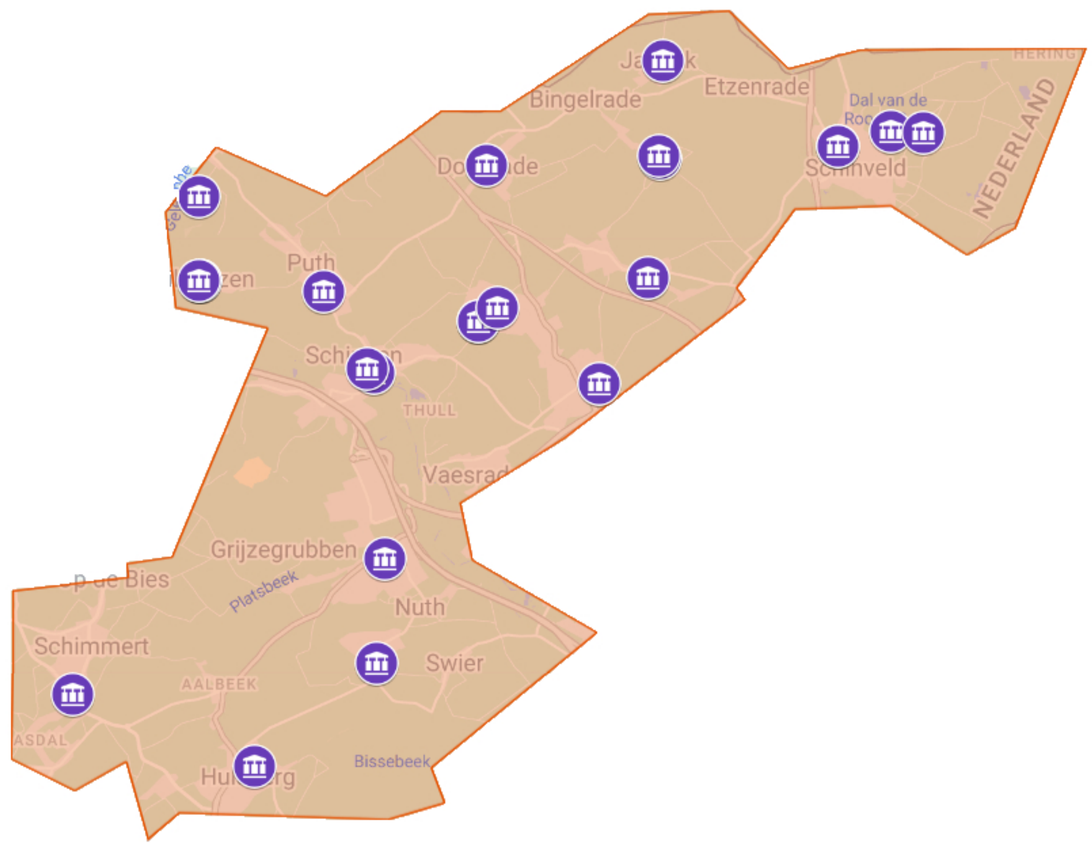

Onderwijs
De gemeente Beekdaelen huisvest momenteel 11 basisscholen. In totaliteit maken er 2.409 kinderen gebruik van deze scholen, waarvan 2.153 kinderen woonachtig zijn in Beekdaelen.

Momenteel vindt er een locatiestudie plaats voor een nieuwe basisschool voor het middengebied, waarbij er in 2023 door de gemeenteraad en schoolbesturen een besluit wordt genomen of deze school gerealiseerd wordt in Bingelrade of Merkelbeek. Aanvullend worden in het IHP additionele toekomstige investeringen, zoals in Nuth en Puth, benoemd.

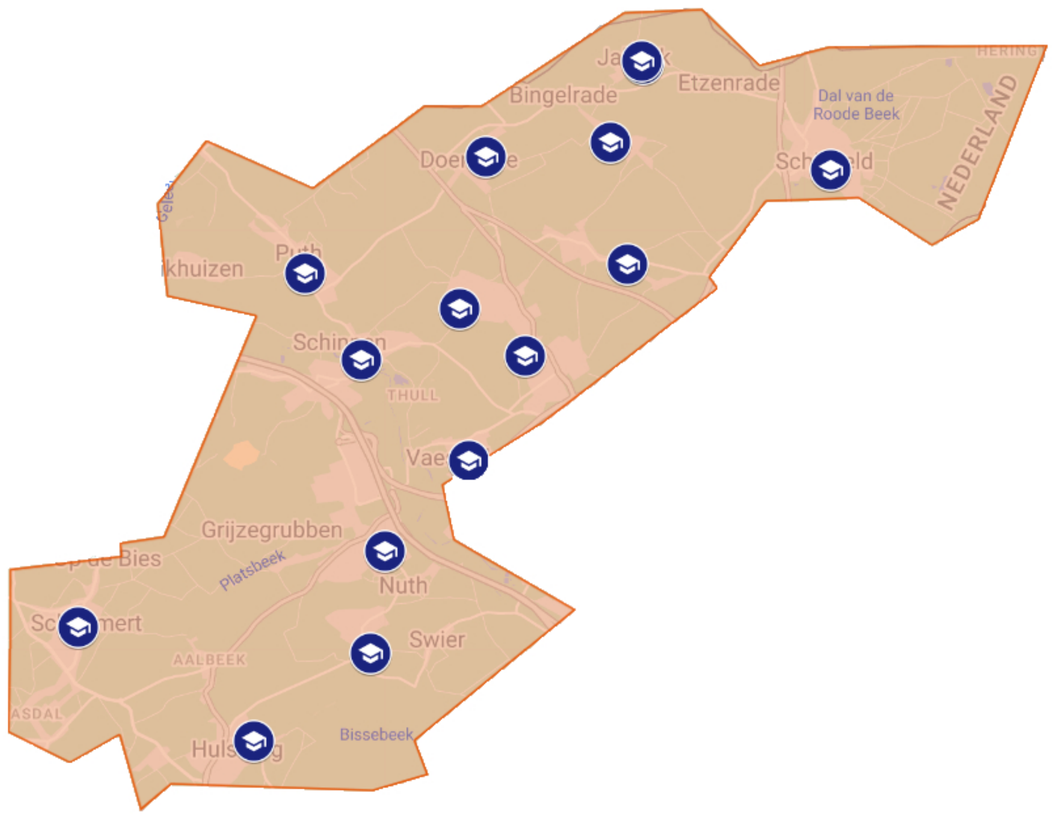

3. Beekdaelen in Beeld

3.3 Lokale Voorbeelden

Zoals benadrukt in het inventarisatierapport wordt het verenigingsleven van Beekdaelen gekenmerkt door creativiteit en doorzettingsvermogen gepaard met een gezonde dosis realisme. In deze paragraaf worden een greep uit tal van voorbeelden uit het verenigingsleven van Beekdaelen beschreven in relatie tot de omschreven maatschappelijke trends en ontwikkelingen uit hoofdstuk 2.

1

SV Hulsberg - op weg naar energie neutraal

Sinds 2015 is voetbalvereniging SV Hulsberg actief bezig met energiebesparing, waarbij in de 2016 de eerste zonnepanelen zijn geïnstalleerd.

Inmiddels staat de vereniging op het punt een investering te doen, waarbij zij de eerste vereniging in Beekdaelen wordt die gebruik maakt van een geheel energie neutrale accommodatie.

2

Muziekcollectief 23

Een dalend ledenaantal en gebrek aan aanwas van jonge leden waren voor Harmonie St. Caecilia Schinveld en Fanfare St. Lambertus aanleiding om te fuseren.

De nieuwe vereniging gaat verder onder de naam Muziekcollectief 23, resulterend in een robuuster korps dat de kern Schinveld kan blijven voorzien van muziek gerelateerde activiteiten.

3

Park de Oirsprong

Park de Oirsprong is een burgerinitiatief met als ultieme doel een ontmoetingsplek te realiseren voor jong en oud, waarbij er voorzieningen zijn voor zowel de georganiseerde, ongeorganiseerde en niet-sporter.

Een gezamenlijke aanpak van de aanwezige (commerciële) partijen op dit park biedt kansen om werkzaamheden te ontdubbelen zoals bijvoorbeeld leden- en financiële administratie.

4. Proces

4.1 Stappenplan

Om te komen tot strategisch accommodatiebeleid is er meer nodig dan enkel het inventarisatierapport rondom het verenigingsleven dat als vertrekpunt dient van dit proces. Aanvullend op het kwantitatief en kwalitatief onderzoek dat in dit kader werd gedaan, omschrijft het stappenplan welke stappen wanneer worden doorlopen zodat er eind 2023 een definitieve nota gepresenteerd kan worden aan de gemeenteraad van Beekdaelen:

AFTRAP STRATEGISCH ACCOMMODATIEBELEID

September 2022

In september 2022 is de gemeente Beekdaelen officieel gestart met het proces rondom het opstellen van strategisch accommodatiebeleid, dat moet resulteren in een definitieve nota in december 2023.

ENQUÊTE, DIEPTE-INTERVIEWS & KISS-RAPPORTAGE

Oktober/november 2022

In oktober en november heeft de gemeente Beekdaelen de enquête 'vitaliteit verenigingen Beekdaelen' verstuurd naar alle verenigingen in de gemeente. Naast de KISS-rapportage van NOC*NSF zijn er een 50-tal diepte-interviews afgenomen met verenigingen en gemeenschapshuizen.

RAPPORT: STAND VAN ZAKEN STRATEGISCH ACCOMMODATIEBELEID

December 2022

Om ervoor te zorgen dat alle stakeholders hetzelfde vertrekpunt hebben, heeft de gemeente Beekdaelen het rapport 'Stand van zaken strategisch accommodatiebeleid' opgesteld, dat omschrijft welke maatschappelijke opgaven de komende jaren een rol gaan spelen én hoe het verenigingsleven in Beekdaelen ervoor staat in deze roerige tijd. Kortom: waarom er strategisch accommodatiebeleid dient te komen.

INFORMATIE-UITWISSELING RAADSCOMMISSIE

Januari 2023

Tijdens de raadscommissie sociale leefomgeving op 17 januari 2023 is het rapport 'Stand van zaken strategisch accommodatiebeleid' gepresenteerd. Het rapport, dat de aanleiding vormt in de nota strategisch accommodatiebeleid, zal eveneens gepresenteerd worden aan alle verenigingen in Beekdaelen middels een informatieavond.

PROCESVOORSTEL STRATEGISCH ACCOMMODATIEBELEID

Maart 2023

Voor u ligt het procesvoorstel strategisch accommodatiebeleid, waarbij deze tijdlijn verduidelijkt hoe de gemeente Beekdaelen komt tot een accommodatienota in december 2023.

4. Proces

KERNONDERZOEK

Februari 2023 - Mei 2023

Gedurende de periode februari tot en met mei 2023 werkt de gemeente met een externe partner aan omvangrijk kernonderzoek bestaande uit een uitgebreide enquête, diepte-interviews en informatieavonden.

MJOP/DMJOP

Februari 2023 - Juni 2023

Gedurende de periode februari tot en met mei 2023 wordt het nieuwe meerjarenonderhoudsplan en het duurzaam meerjarenonderhoudsplan opgesteld, dat de kosten van het onderhoud en verduurzamen van de huidige portefeuille in kaart brengt.

ONTWIKKELING KERNPROFIELENSCHETSEN

April 2023 - Mei 2023

Op basis van de opgehaalde informatie zal er voor iedere kern in Beekdaelen een profielschets ontworpen worden, waarbij het profiel van een kern wordt gecreëerd op basis van waardevolle informatie zoals: ledenaantallen, grensvervaging versus kerntrouw, ongeorganiseerd versus georganiseerd, prognoses inwonersaantallen etc. Deze schetsen maken het mogelijk beleid te vormen dat nauw aansluit bij de wensen en behoeften in de diverse kernen binnen Beekdaelen en maatwerk te leveren.

PRESENTATIE KADERS RAADSCOMMISSIE

Juni 2023

Voor het zomerreces zal tijdens de raadscommissie sociale leefomgeving op 13 juni 2023 de richtinggevende blik vanuit diverse kaders worden voorgelegd, op basis van het inventarisatierapport en de ontwikkelde profielschetsen van de kernen in Beekdaelen. Deze kaders worden uiteindelijk door de raad vastgesteld en vormen het uitgangspunt en de visie op het strategisch accommodatiebeleid, dat na vaststelling geldend zal zijn voor het beheer en exploitatie van de vastgoedportefeuille van Beekdaelen.

UITWERKEN STRATEGISCH ACCOMMODATIENOTA

Augustus 2023 - November 2023

Naar aanleiding van de voorgestelde visie en kaders staat het tweede half jaar van 2023 in het teken van het opstellen van de definitieve nota strategisch accommodatiebeleid. Hierin zal, op grond van de eerder vastgestelde kaders en het kwantitatief en kwalitatief onderzoek, voorgesorteerd worden op welke wijze alle kernen in Beekdaelen in de toekomst bediend zullen worden en de gedeelde inspanningen die dit vergt van onze inwoners en stakeholders. Dit is bovendien een natuurlijk moment om het subsidiebeleid tegen het licht te houden.

VASTSTELLEN ACCOMMODATIENOTA

December 2023

In de raadsvergadering op 19 december 2023 zal de accommodatienota ter besluitvorming worden voorgelegd aan de gemeenteraad van Beekdaelen. Nadat deze is vastgesteld zal het proces van het uitvoeringsprogramma in gang worden gezet, dat de gestelde kaders in de praktijk zal brengen.

4. Proces

4.2 Communicatie

Communicatie is cruciaal om co-creatie te stimuleren en faciliteren. Dit vormt dan ook een belangrijk element in de ontwikkeling van het strategisch accommodatiebeleid. Hiermee wordt bedoeld dat betrokkenen van begin tot eind meegenomen worden in het proces en de ontwikkeling van het beleid, zoals ook bij het inventarisatierapport het geval is geweest. Daarnaast is het opstellen van het strategisch accommodatiebeleid een wisselwerking tussen het ruimtelijke en sociaal domen van onze gemeente.

Betrokkenen dienen tijdig en juist geïnformeerd te worden over de momenten van inbreng zoals bijvoorbeeld de informatieavonden. Ook zullen inwoners op de hoogte gehouden worden via verschillende kanalen, zoals de website en social mediakanalen van gemeente Beekdaelen. Indien nodig zullen op tussentijdse momenten, bij voorkeur in de commissie sociale leefomgeving, terugkoppelingen worden gegeven. Het blijven aansluiten van de subsidies als waarderingsmiddel maakt hier ook onderdeel van uit. Het strategisch accommodatiebeleid zal uiteindelijk met enige regelmaat tegen het licht gehouden worden om te zorgen dat de gestelde kaders en koers aan blijven sluiten bij de continue veranderingen in het maatschappelijk speelveld.